

UFD		
02 FEB. 2004		
		Arkivkode
200307611	114	50

Utdannings og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref
30.09.2003

Deres dato
200307611-/ang

Vår ref
2003/726

Vår saksbehandler:
Olav Refsdal

Vår dato:
30.01.2004

HØRING - NY LOV OM UNIVERSITETER OG HØGSKOLER

Vi viser til brev fra Utdannings- og forskningsdepartementet av 30.09.2004. Departementet inviterer i brevet utvalgte instanser til å komme med høringsuttalelse om Ny lov om universiteter og høyskoler (NOU 2003:25).

Styret for Høgskolen i Vestfold behandlet forslag til høringsuttalelse i møte 28. januar 2004. Styret vedtok å avgi følgende høringsuttalelse:

”Høgskolen i Vestfold støtter hovedtrekkene i Universitets- og høyskolerådets høringsuttalelse.

Høgskolen fokuserer i tillegg på følgende hovedområder i sin høringsuttalelse:

- Rammer for en statlig høyskole
- Tilknytningsform
- Intern ledelse og styringsform
- Egenbetaling og gratisprinsippet

Rammer for en statlig høyskole

De statlige høyskolene har sentrale roller i sine regioner. Disse høyskolene kan kun oppfylle sin nasjonale rolle dersom de har handlefrihet nok til å følge opp regionale behov og prosesser. Med den kompleksitet, dynamikk og konkurranse de enkelte regioner og høyskoler er inne i, vil det være avgjørende for den enkelte høyskolen å kunne reagere raskt og med kraft på de utfordringer den får. Disse utfordringene vil være i forhold til:

- studentmarkeder og rekruttering
- demografiske forhold
- forholdet til nærliggende utdanningsinstitusjoner
- forholdet til andre offentlige aktører og sentrale næringsaktører

I tillegg er regionale utviklingskoalisjoner i stor grad under utvikling. Disse koalisjonene tar sikte på å skape grobunn for verdiskapning og velstandsutvikling i sine regioner ved å utvikle samordnede handlingsmønstre mellom private og offentlige aktører av ulike slag. I kunnskapssamfunnet er selvfølgelig høyskole- og forskningsinstitusjoner tiltenkt sentrale roller i dette arbeidet. De regionale høyskolene må ha handlingsrom og verktøy til å

delta aktivt i disse koalisjonene gjennom høgre utdanningstilbud, forskning og andre sammenhenger som har tilknytning til dette.

De statlige høgskolene har ofte smp, sårbare fagmiljø. Andre regionale institusjoner for forskning og utdanning utenfor høgskolene vil også være i samme situasjon. For å skape bærekraftige fagmiljø vil det ofte være nødvendig i stor grad å se grunnutdanning, etter- og videreutdanning i sammenheng uavhengig av finansieringskilde. Dette medfører ikke nødvendigvis organisering innenfor samme institusjon- eller institusjonstype, men fordrer styrings og ledelsesredskaper som kan håndtere dette samordningsbehovet.

Samhandlingskravene statlige høgskoler står overfor krever også en stor grad av legitimitet i forholdet til studenter og omverden. Dette gir utfordringer for styring og ledelse av høgskolene, men også for økonomiske, organisatoriske og personalmessige virkemidler. For å sikre en god utvikling i regionene og nasjonalt, samordnet med de krav de internasjonale utfordringene gir, vil det være nødvendig med en gjennomtenkt balansegang gjennom lover og styringsverktøy for de statlige institusjonene. I denne balansegangen bør de regionale utfordringene over være i fokus.

Institusjoner for høgre utdanning og forskning er svært ulike, både på statlig og i privat eierskap. Til tross for dette er grunnoppgavene for alle institusjonene forskning, formidling av forskningsbasert kunnskap (inklusive utdanning) samt samfunnsbygging og innovasjon basert på denne kunnskapen. Disse felles grunnoppgavene begrunner behovet for en felles lov/ felles lovebestemmelser for disse institusjonene. Det er likevel viktig at loven gir rom for institusjonsindividuelle tilpassninger utover de helt nødvendige bestemmelser av prinsipiell karakter. Innenfor de statlige institusjonene er det også stor grad av ulikhet som tilsier at det gies rom for lokale tilpassninger, spesielt innen styring og ledelse, på sentrale punkter.

Tilknytningsform

Høgskolen i Vestfold støtter mindretallets forslag om at statlige institusjoner fremdeles skal være forvaltningsorganer med særskilte fullmakter. Høgskolen vil understreke at den som det samlede utvalg, heller ikke ser statsforetak, aksjeselskap eller stiftelse som aktuelle og gode tilknytningsformer. Disse tilknytningsformene er i hovedsak laget som instrumenter for i hovedsak å nå økonomiske mål eller for å organisere effektiv tjenesteproduksjon. For høgre utdanningsinstitusjoner er den faglige friheten grunnlaget for den rollen de skal spille i samfunnet, og må dermed være førende i vurderingene. Denne friheten må staten være garantist for, det er et politisk ansvar. Dette er det vesentlige argument for at statlige institusjonene fortsatt skal være forvaltningsorganer. Når argumentasjonen og konsekvensene av en tilknytning som Statlig Høgre Utdanningsorgan er så lite utredet og klarlagt er det ikke mulig å støtte en slik tilknytningsform. Imidlertid bør en ha en kritisk gjennomgang av de særskilte fullmaktene med tanke på å gi institusjonene verktøy til en aktiv kvalitetsutvikling, styring og deltagelse i samfunnsutviklingen.

Intern ledelse og styringsform

Høgskolen i Vestfold finner ikke argumentasjonen for eksternt styreflertall godt nok underbygget. Konklusjonene i forhold til styresammensetning synes å være begrunnet i myter som i liten grad er forankret i de reelle erfaringer statlige institusjoner har med sine styrer. Utvalget har også i liten grad problematisert oppnevningsformer for eksterne styrerepresentanter og de utslag dette kan gi. Flertallets forslag om selvfornyende styrer synes ikke å kunne møte de stadig endrede utfordringer som institusjonene står over for. Staten som eier for institusjonene bør ta ansvaret for oppnevning av eksterne styrerepresentanter. Høgskolen i Vestfold støtter mindretallets forslag til styresammensetning for statlige institusjoner.

I høgre utdanningsinstitusjoner er studentenes roller og representasjon i sentrale organer viktig. I en sektor der det offentlige i stor grad finansierer utdanningen bør også studentenes rettigheter sikres på lik linje i statlige og private institusjoner. Dette medfører at en bør lovfeste en minimumsdeltagelse for studenter i alle besluttede organ inkludert tilsetningsutvalg for faglige ansatte, også i private institusjoner.

Egenbetaling og gratisprinsippet

Høgskolen i Vestfold støtter en sterk lovbestemmelse av gratisprinsippet og at høgre utdanning er et offentlig ansvar. Private og internasjonale institusjoner bør være et supplement til de statlige høgre utdanningsinstitusjonene. Dette gir en utfordring spesielt fordi kompleksiteten i problemstillingene knyttet til internasjonalisering er stor. Høgskolen finner at verken flertallets eller mindretallets forslag til lovbestemmelser som tilfredsstillende. Dette er knyttet til to hovedtema:

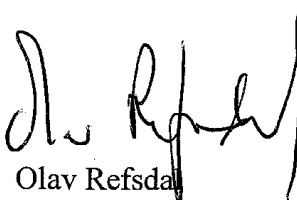
- Klargjøring av definisjoner (Hva er grunnutdanning, hva er etter og videreutdanning ?)
- Håndtering av bidrag til strategisk utvikling av høgskoler i samhandling med nasjonale og regionale aktører.

For utviklingen av en regional høgskole er det viktig at en i tillegg til offentlig finansiert virksomhet har mulighet til en koordinert håndtering av penge- og ressursstrømmer utover den direkte statsbevilgning. Dette vil for en del dreie om midler fra utdannings- og FOU-tjenester solgt i konkurranse med andre institusjoner på kommersielt grunnlag (oppdrag). En hoveddel vil være deltagelse i strategisk utvikling av høgskolen fra andre aktører. Aktuelle finansierer er for eksempel Norges Forskningsråd, EU, lokale foreninger, lokale forskningsparker og utviklingselskap, aktører i nærings- og samfunnsutvikling (Innovasjon Norge, Læringssenteret med mer). For høgskoler med små fagmiljøer er det viktig å ha en samordnet strategisk styring av den faglige virksomhet, uavhengig av hvilke inntekstskilder som finansierer den. Dette fordi størrelse og aktivitet i fagmiljøene som helhet er avgjørende for å sikre en bærekraftig utvikling med tilstrekkelig kvalitet. Akkreditering av en grunnutdanning kan være avhengig av at fagmiljøet også får direkte finansiering og oppgaver fra eksterne aktører. Dersom de statlige institusjonene blir tvunget til å flytte all eksternt finansiert virksomhet ut i randsoneselskaper kan dette gi en konkurransevridding og sinke utvikling og muligheter for de regionale statlige høgskolene.”

Høringsuttalelsen ble vedtatt med 8 mot 2 stemmer.

Med vennlig hilsen

Halvor Austenå
rektor

Olav Refsdal
høgskoledirektør